

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Harmonizirani indeks potrošačkih cijena
za 2023.

Organizacijska jedinica: Služba statistike cijena i europskog programa usporedbe
Priredile: Sanja Jurleka i Marija Gudelj

ožujak 2024.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Harmonizirani indeks potrošačkih cijena jest ekonomski pokazatelj koji mjeri promjenu u razini cijena dobara i usluga koje u tijeku vremena nabavljaju, koriste se njima ili plaćaju kućanstva te predstavlja skupinu europskih indeksa potrošačkih cijena izračunanih prema harmoniziranom pristupu i posebnom setu definicija koji omogućuje usporedivu mjeru inflacije u području eura, Europskoj uniji, Europskome ekonomskom području te za zemlje kandidatkinje.

- Izvještajno razdoblje

Mjesec

- Pravni akti i drugi sporazumi

Uredba (EU) br. 2016/792 Europskog Parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o harmoniziranim indeksima potrošačkih cijena i indeksa cijena stambenih objekata i stavljanju van snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 2494/95 (pravni okvir).

Provedbena Uredba Komisije (EU) 2020/1148 od 31. srpnja 2020. o utvrđivanju metodoloških i tehničkih specifikacija u skladu s Uredbom (EU) 2016/792 Europskog parlamenta i Vijeća o harmoniziranim indeksima potrošačkih cijena i indeksu cijena stambenih objekata.

- Sustav klasifikacija

Za klasificiranje proizvoda upotrebljava se Europska klasifikacija osobne potrošnje prema namjeni (ECOICOP).

- Statistički pojmovi i definicije

Osnovne statističke varijable su indeksi cijena.

- Statistička jedinica

Osnovna jedinica statističkog promatranja su cijene proizvoda za osobnu potrošnju.

- Statistička populacija

Harmonizirani indeks potrošačkih cijena obuhvaća novčane izdatke za finalnu potrošnju kućanstava na ekonomskom teritoriju zemlje od strane rezidentnih i nerezidentna kućanstava. Sektor kućanstava na koji se definicija odnosi uključuje sve pojedince ili grupe pojedinaca, neovisno o vrsti područja u kojem žive, njihovom položaju u raspodjeli dohotka i državljanstva ili boravišta.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Osnovni nacionalni korisnici su: državne institucije, financijske institucije, ekonomski analitičari, studenti, poduzeća, javnost. Međunarodni korisnici: Europska centralna banka, Međunarodni monetarni fond, Ujedinjeni narodi itd. Interni korisnici: ostale stručne službe unutar Državnog zavoda za statistiku.

1.1.1. Potrebe korisnika

Dok se indeks potrošačkih cijena najčešće primjenjuje kao opća mjera inflacije u nacionalnim okvirima, harmonizirani indeks potrošačkih cijena je usporediva mjera inflacije sa zemljama Europske unije.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Zadovoljstvo korisnika mjeri se istraživanjem o zadovoljstvu korisnika Državnog zavoda za statistiku. Prvo istraživanje o zadovoljstvu korisnika provedeno je 2013., zatim 2015., a posljednje je provedeno potraj 2022. Detaljni rezultati nalaze istraživanja za 2022. dostupni su na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku.

1.2. Potpunost

Koncepti i definicije koji se primjenjuju u potpunosti su usklađeni s propisima i smjernicama Eurostata.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Stopa potpunosti podataka je: 100%

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Numeričke procjene uzoračkih greški se ne računaju jer ih je teško kvantificirati zbog složenosti strukture indeksa cijena i zbog korištenja ne-probabilističkog uzorkovanja. Državni zavod za statistiku pokušava smanjiti uzoračke greške koristeći onoliko velik uzorak potrošačkih cijena koliko je to moguće obzirom na ograničenja resursa. Kako bi se smanjila varijanca ukupnog indeksa, odabran je broj cijena koji bi se trebali pratiti u svakoj geografskoj lokaciji i za svaki odabrani proizvod.

2.1.1. Pokazatelji uzoračke pogreške

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke greške nisu kvantificirane. Neuzoračke pogreške smanjene su kontinuiranim metodološkim unapređenjima i poboljšanjem istraživačkih procesa koja mogu pomoći u izbjegavanju pogrešaka kod određivanja kodova i unosa podataka.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Greška obuhvata se ne primjenjuje.

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.3. Pogreška mjerenja

Moguće su pogreške pri unosu podataka o cijenama i dodatnih opisa u tablet računala, ali su svedene na najmanju moguću mjeru obzirom na to da aplikativni program za unos podatka sadrži posebne kontrole podataka (npr. kontrola ispravnosti unosa kodova, minimalna i maksimalna dozvoljena odstupanja od cijene, upis komentara, povijesni pregled cijena i dodatnih opisa do 12 mjeseci unatrag i slično).

Tijekom obrade podataka provodi se detaljna logičko-računska kontrola svih pristiglih podataka o cijenama kao i njihova metodološka usklađenost (npr. postotne promjene cijene za svaki artikl u odnosu na prethodni mjesec, evidentiranje promjena u odnosu na prethodno razdoblje u količini, kodu ili opisu proizvoda i slično).

2.2.4. Pogreška neodgovora

Maloprodajne cijene za odabrana reprezentativna dobra i usluge snimaju se na prodajnim mjestima odabranim od strane snimatelja cijena na temelju njihovog znanja i iskustva, a u suradnji s centralnim uredom. Broj prodajnih mjesta koji trebaju ući u uzorak je unaprijed definira Državni zavod za statistiku.

U slučaju kada cijene nedostaju važno je identificirati je li proizvod privremeno ili trajno nedostupan. Za ne-sezonske proizvode koji nisu više dostupni na prodajnom mjestu (dva mjeseca za redom) ili kada je smanjenja njegova važnost odabire se zamjenski artikl. U tim slučajevima snimatelj cijena odabire sličan i usporediv artikl (gdje je to moguće) iste kvalitete ili u sličnom prodajnom mjestu. Ako je proizvod privremeno nedostupan (npr. sezonski proizvodi) tada se cijene procjenjuju.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

Neutežena stopa neodgovora: Područje obuhvata	Vrijednost obuhvata	Napomena	Sij	Velj	Ožu	Tra	Svi	Lip	Srp	Kol	Ruj	Lis	Stu	Pro	Prosječno
			0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu

Neutežena stopa neodgovora za određene varijable: Varijabla	Područje obuhvata	Vrijednost obuhvata	Napomena	Sij	Velj	Ožu	Tra	Svi	Lip	Srp	Kol	Ruj	Lis	Stu	Pro	Prosječno
				2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%

2.2.7. Pogreška obrade

Razvrstavanje dobara i usluga obavlja se prema ECOICOP klasifikaciji. Početkom svake godine provjerava se usklađenost dobara i usluga koja ulaze u obuhvat istraživanja s klasifikacijom ECOICOP te je time netočno razvrstavanje smanjeno na najmanju moguću mjeru.

2.2.8. Stopa imputacije

Neutežena stopa imputacije za određene varijable: Varijabla	Područje obuhvata	Vrijednost obuhvata	Napomena	Sij	Velj	Ožu	Tra	Svi	Lip	Srp	Kol	Ruj	Lis	Stu	Pro	Prosječno
				2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%

2.2.9. Pogreška izbora modela

Greška izbora modela se ne primjenjuje.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

Serija harmoniziranog indeksa može se revidirati pod uvjetima utvrđenima u člancima 17. – 20. Provedbene Uredbe Komisije (EU) 2020/1148.

Na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku korisnici statističkih podataka obaviješteni su o revizijama.

2.3.2. Praksa revizije podataka

Prva procjena harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena odnosi se na privremene podatke za tekući mjesec. Ti se podaci potvrđuju ili revidiraju konačnim podacima u drugom tjednu sljedećeg mjeseca.

Do sada nije bilo slučajeva pogrešaka u izračunu ukupnog harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena za koje bi bile potrebne revizije.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.4. Desezoniranje

Ne primjenjuje se.

3. Pravodobnost i poštovanje rokova objavljivanja

3.1. Pravodobnost

Harmonizirani indeks potrošačkih cijena objavljuje se dva tjedna nakon isteka referentnog mjeseca osim u prosincu i siječnju kada se podaci objavljuju najkasnije tri tjedna nakon isteka referentnog mjeseca.

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv.

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv.

3.2. Poštovanje rokova objavljivanja

Do sada nije bilo vremenskog odmaka između najavljenog datuma i datuma objave statističkih podataka.

3.2.1. Poštovanje rokova objavljivanja – dostava i objavljivanje

Vremenska određenost je: 100

4. Pristupačnost i jasnoća

Mjesečna priopćenja, Statistika u nizu.

Podaci su dostupni u elektroničkom obliku na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku.

4.1. Priopćenja

Harmonizirani indeks potrošačkih cijena objavljuje se zajedno s indeksom potrošačkih cijena u obliku priopćenja koje je dostupno na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku.

4.2. Mrežna baza podataka

Na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku u području Statistika u nizu.

4.3. Pristup mikropodacima

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja povjerljivih statističkih podataka u znanstvene svrhe.

4.4. Dokumentacija o metodologiji

Opis metodologije nalazi se na kraju svakog priopćenja: Indeksi potrošačkih cijena

5. Usklađenost i usporedivost

5.1. Koeficijent asimetričnosti kod zrcalnih statistika

Ne primjenjuje se.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

Podaci su potpuno usporedivi tijekom vremena. Od kada je uveden harmonizirani indeks potrošačkih cijena provedeno je nekoliko poboljšanja u metodologiji s ciljem poboljšanja pouzdanosti i usporedivosti indeksa.

5.2.1. Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija je: Područje obuhvata	Vrijednost obuhvata	Napomena	Sij	Velj	Ožu	Tra	Svi	Lip	Srp	Kol	Ruj	Lis	Stu	Pro
Hrvatska			289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300

5.2.2. Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Nema prekida u vremenskoj seriji.

5.3. Usklađenost kratkoročnih i godišnjih statistika

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.4. Usklađenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.5. Usklađenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv.

6. Trošak i opterećenje

6.1. Trošak

Nije raspoloživo.

6.2. Opterećenje

Nije raspoloživo.